

Harkboot bestrijdt succesvol invasieve exoot in Emmeloord

Peter van der Wal

Bewezen harkmethode maakt hengel uitwerpen in vijver weer mogelijk

Harkboot.nl neemt deel aan een pilot in Emmeloord om een aantal vijvers te ontdoen van het ongelijkbladige vederkruid. De hardnekkige invasieve exoot woekerde dusdanig, dat het water helemaal bedekt werd door de beplanting en bijvoorbeeld een hengel uitwerpen onmogelijk was. Nadat de plaatselijke hengelsportvereniging de alarmklok luidde, werd in samenwerking met de betrokken instanties de bewezen harkmethode ingezet. Nu de pilot in de afrondende fase is, lijken de voorlopige resultaten positief te zijn.

Auteur: Emiel te Walvaart

Provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, gemeente Noordoostpolder en hengelsportvereniging 't Poldervoortje hebben samengewerkt in een pilot ter bestrijding van het ongelijkbladig vederkruid in drie vijvers in woonwijk De Erven in Emmeloord. Hierbij hebben de partijen de hulp ingeroepen van Harkboot.nl die met zijn speciale harkboten in de vijvers Schouwen, Gooiland en Salland de invasieve exoot te lijf is gegaan. Met de harkmethode, die volgens de CWA 17916-richtlijn verloopt, worden de planten met wortel en al verwijderd,

meer inheemse waterplanten verdrongen zodat zowel de waterkwaliteit als de lokale biodiversiteit verslechtert. Daar komt bij dat de plaatselijke hengelsportvereniging belemmerd werd in zijn activiteiten. Het ongelijkbladig vederkruid staat op de Unielijst voor zorgwekkende invasieve uitheemse soorten en de Europese Exotenverordening is dan ook op van toepassing op deze soort.

Urgentie

Exuwe Weening, voorzitter van hengelsportvereniging 't Poldervoorntje, bracht in feite het balletje aan het rollen voor het pilotproject. 'We hadden hele mooie mogelijkheden om te vissen in het stedelijke water van Emmeloord, vooral voor de jeugd. Gaandeweg is het water steeds meer dichtgegroeid met beplanting. We kwamen er vrij snel achter dat het om een exoot ging, het ongelijkbladige vederkruid. De vijvers hadden zo'n dichte beplanting, zodat je er bijkans op kon voetballen. Het was ook nog gevaarlijk, want kleine kinderen zagen niet dat er water onder zat en zouden er zo in kunnen stappen met alle gevolgen van dien.'

Daarom trok de hengelsportvereniging in Emmeloord ruim vijf jaar geleden aan de bel over de overlast van de exoot, die fatsoenlijk vissen onmogelijk maakte. Provincie Flevoland bracht de gemeente Noordoostpolder, het waterschap en de hengelsportvereniging aan tafel. De uitkomst van de gesprekken was dat er een driejarige pilot met Harkboot tot stand kwam. De provincie heeft de coördinatie en tekent ook voor de financiële ondersteuning. De vijvers zijn eigendom van de gemeente en het waterschap heeft ze in beheer.

Zoals gezegd bleek de maaimethode geen soelaas te bieden bij deze invasieve soort. 'Snoeien is bloeien,' stelt Maarten Fritz, beleidsmedewerker waterkwaliteit van de provincie Flevoland, met een kwinkslag. Vervolgens werd gekeken naar een alternatieve methode en kwam Harkboot in beeld. 'Dit bedrijf heeft veel

expertise op dit vlak. Ze weten hoe de materie in elkaar steekt en hebben het materieel erop aangepast. De harkboot harkt door de bodem waardoor de plant met wortel en al loskomt en vervolgens met een speciale, fijnmazige veegbak uit het water wordt gehaald. Dit blijkt een veel effectievere methode te zijn.'

Dat kan Weening beamen. 'Er ging een tijdje overheen voordat de pilot met de harkboot van start ging. De exoot vertakte na het maaien nog veel meer. Het probleem werd alleen maar groter. Vanuit de sportvisserij wisten we al dat de harkmethode effectief is tegen exoten. Toen hebben we erop aangedrongen om deze werkwijze toe te passen. De andere partijen waren op een gegeven moment ook overtuigd en toen kon de pilot van start gaan. Gaandeweg de drie jaar zag je steeds minder ongelijkbladig vederkruid in de vijvers. Het is echt noodzakelijk dat alle snippers er worden uitgehaald. Het resultaat is er, want met de harkmethode is het water weer heel schoon. Beter dan ik had verwacht en hopelijk blijft dat zo. Als je hierna niks meer doet, staat het over vijf jaar weer helemaal vol. Wij zijn zeer tevreden over het resultaat en de vijvers kunnen weer gebruikt worden waarvoor ze zijn bedoeld. Iedereen heeft er plezier van in plaats een stinkende massa exoten.'

Effect duidelijk zichtbaar

Nu de pilot zo goed als afgerond is, kunnen er voorlopige conclusies worden getrokken. Fritz: 'In het begin verwachtten de betrokkenen dat de harkmethode het eerste jaar al een dusdanig effect zou hebben, dat de jaren erop steeds minder kosten gemaakt zouden worden. Maar dat viel enigszins tegen, want de exoot was hardnekkig. Dit jaar was het positieve effect duidelijk zichtbaar.'

Hoewel de evaluatie van de pilot nog moet komen, zien de voorlopige resultaten volgens Robin de Vries van de provincie Flevoland er zeer positief uit. 'Uit dronebeelden blijkt er een groot verschil tussen voor en na de harkwerkzaamheden. De vijvers zien er veel schoner uit.' Het ongelijkbladig vederkruid is nog steeds een lokaal probleem in Emmeloord. 'We moeten voorkomen dat het zich verspreidt naar andere wateren in de provincie. De harkboot gaat ook op transport naar andere plekken en dan moet je goed opletten dat deze geen resten meeneemt. Maar dat kun je wel aan de mensen van Harkboot.nl overlaten.' Fritz voegt toe: 'Ik

waardoor het water langer openblijft. Harkboot.nl BV uit Roden is het eerste bedrijf dat gecertificeerd is volgens deze norm. Voordat de pilot van start ging, werd de maaimethode toegepast. Die had te weinig effect, want het ongelijkbladig vederkruid groeide net zo snel weer aan.

Het ongelijkbladig vederkruid is een sterk woekerende, groenblijvende waterplant die de potentie heeft om watergangen volledig dicht te laten groeien. Hierdoor worden onder

Peter van der Wal: 'De harkmethode is, mits goed uitgevoerd, het enige effectieve middel tegen woekerende wortelende (exotische) waterplanten'

Een hoop verwijderde invasieve exoten

vind het heel positief dat het harkwerk ook nog wordt nagelopen, zodat er geen restmateriaal achterblijft en de exoot niet weer gemakkelijk aangroeit. Die laatste nazorg is heel belangrijk.' Hoe het vervolg eruitziet, is nog niet bekend. Daarvoor gaan de betrokken partijen in het najaar om de tafel zitten. Fritz: 'We willen dit groeiseizoen nog wel monitoren hoe het zich verder ontwikkelt, tot september. Daarna heb je een goed beeld om te evalueren hoe we de vijvers vrijhouden. Op basis van de uitkomst van dat overleg gaan we het vervolg bepalen. Maar niks doen is geen optie. Ook gaan we kijken naar de financiering, bevoegdheden en verantwoordelijkheden.'

Bestrijding of beheersing?

Het waterschap Zuiderzeeland is verantwoordelijk voor het beheer van de vijvers in Emmeloord. Het waterschap draagt bij aan het project door de plantenresten die uit de vijvers gehaald worden, af te voeren. Ook neemt het de monitoring voor zijn rekening. Garnt-Jan Douma van het waterschap Zuiderzeeland licht de rol van zijn instantie toe. 'Nadat onze ecooloog samen met de hengelsportvereniging een rondje langs de vijvers had gemaakt, bleek dat het om het ongelijkbladige vederkruid ging. Dus we gingen een nieuw traject in van exotenbestrijding en -beheersing. Daar wilden we zeker invulling aan geven en

op initiatief van de provincie werd het een pilot met de verschillende instanties. Ik denk dat bestrijding moeilijk wordt en dat het eerder naar beheersing neigt. Maar die conclusie trekken we pas na de evaluatie, waarbij ook de kosten en baten van belang zijn voor het vervolg. Eveneens bekijken we of de harkmethode breder is in te zetten.'

Douma is zeer te spreken over de klus van Harkboot.nl. 'Zij zaten heel scherp op het bestrijden van de exoot. De methode werpt zijn vruchten af. Wij zijn er enthousiast over. Een klein nadeel is dat alle waterplanten worden meegenomen bij het harken, maar daar kan Harkboot ook niet zoveel aan doen. De diversiteit was er toch al niet met het woekerende ongelijkbladige vederkruid. Daarom hebben we samen met Harkboot de inspanning geleverd om die eruit te halen. We hebben het er terloops al over gehad om inheemse soorten terug te planten, want in een schaduwrijke omgeving heeft de exoot ook minder kans. Het waterschap heeft biodiversiteit namelijk hoog in het vaandel staan.'

De pilot is in de afrondende fase beland. Nadat de harkboot voor het laatst is ingezet, worden de resten van de exoot handmatig met de hark verwijderd. In het najaar vindt er dus een evaluatie met alle partijen plaats. Dan wordt bepaald

of deze methode wordt voortgezet, zowel in Emmeloord als ook in andere door de invasieve exoot geteisterde plekken in Flevoland. Peter van der Wal van Harkboot.nl BV kijkt terug op een zeer succesvolle pilot en is blij dat alle betrokkenen er zo positief in staan. 'Natuurlijk weten wij al veel langer dat de harkmethode, mits goed uitgevoerd, het enige effectieve middel is tegen woekerende wortelende (exotische) waterplanten. Wij zijn mede-ontwikkelaar en aanjager geweest van de Europese norm CWA 17916 om deze waterplanten te bestrijden, samen met nationale en internationale wetenschappers, zoals de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), Floristisch Onderzoek Nederland (FLORON), Sportvisserij Nederland en ecologen waaronder Roelf Pot. Wij proberen collega-bedrijven te motiveren om ook volgens deze standaard te gaan harken. Het werken volgens deze norm borgt de kwaliteit en het vissenwelzijn naar opdrachtgevers. Steeds meer opdrachtgevers zien de kwaliteit en het effect van de harkmethode. Diverse provincies, gemeenten en waterschappen verwerken de norm nu in hun aanbestedingen.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!